

Remissvar

Stockholm 2026-09-29

Till: strategisk.halso-och.sjukvardsnamnd@vgregion.se

Hälso- och sjukvårdsstrategi 2028–2040

Dnr: SSN 2025-00058

Läkemedelsindustriföreningen (Lif) tackar för möjligheten att lämna synpunkter på den aktuella remissen om en ny hälso- och sjukvårdsstrategi i Västra Götalandsregionen. Den globala läkemedelsmarknaden genomgår för närvarande betydande förändringar, främst till följd av utökad internationell referensprissättning genom den amerikanska läkemedelspolitiken enligt den så kallade Most Favored Nation-principen, MFN. Även den starka utvecklingen i Kina, med en växande life science-sektor som skiftar tyngdpunkt från produktion till att i allt större grad omfatta forskning och utveckling av nya läkemedel, utgör en reell utmaning för svensk och europeisk läkemedelsindustri. Omvärldsutvecklingen är av stor betydelse även för Västra Götalandsregionen då den riskerar att påverka investeringar i regionen.

Sverige är i detta sammanhang särskilt utsatt. Som en liten lågprismarknad, med lägre offentlig finansiering av innovativa läkemedel än många jämförbara länder, riskerar Sverige att påverkas mer påtagligt av dessa globala förändringar. Sårbarheten förstärks av att det svenska läkemedelssystemet i dag är splittrat, omodernt och ineffektivt.

Riskerna är tydliga: försämrad tillgång till läkemedel för svenska patienter och en minskad attraktionskraft för globala företags investeringar i Sverige, exempelvis inom kliniska prövningar, forskning och utveckling samt produktion. Lösningen behöver ta sin utgångspunkt i helheten i ekosystemet och i att läkemedel värderas högre. Det innebär att de offentliga investeringarna i innovativa läkemedel behöver öka, att betalningsviljan för dessa läkemedel behöver stärkas och att patienter ges möjlighet till tillgång till nya läkemedel direkt i samband med EMA-godkännandet. Mot den bakgrunden kan Lif konstatera att det är viktigt att regionerna ger branschen möjlighet att lämna synpunkter på remisser av betydelse för utvecklingen inom hälso- och sjukvården eftersom det är så nära förknippade med utvecklingen av Sverige som life science-nation.

Sammanfattning

- **Använd läkemedel som ett strategiskt verktyg för god och nära vård:** Lif vill betona att nya läkemedel och precisionsmedicin är avgörande möjliggörare för att flytta vården närmare patienten och hantera demografiska utmaningar, samtidigt som användningen minskar belastningen på sjukvården och bidrar till hållbarhet.

- **Behov av snabbare implementering och nationell jämlikhet:** Lif avråder från regionala särlösningar och överlappande införandeprocesser som fördröjer patienters tillgång till moderna behandlingar, och förespråkar ett ökat statligt ansvar för finansiering och prissättning kombinerat med lokalt beslutsmandat för behandlande läkare.
- **Ekonomiskt utrymme och samverkan för framtiden:** Västra Götalandsregionen har Sveriges lägsta läkemedelskostnad per invånare och bör därför se nya läkemedel som en investering snarare än enbart en kostnad. Genom nära samverkan med forskande läkemedelsindustri kan regionen stärka sin utveckling, krisberedskap och dragningskraft.

Synpunkter

Nedan redogörs för Lifs synpunkter på de olika delarna i strategin.

Mål och riktning för vården i Västra Götaland

Lif delar regionens syn på behovet av en god och jämlik hälsa. När det kommer till jämlikhet finns två tydliga dimensioner, det regionala och det nationella. För Lif är det en självklarhet att alla patienter i hela Sverige ska ha tillgång till vård på lika villkor och därigenom uppnå en jämlik hälsa, till exempel genom samma möjlighet till läkemedelsbehandling. Så som målet i den aktuella strategin är uttryckt kan det uppfattas som att regionen endast avser en jämlikhet inom den egna verksamheten. Vi är övertygade att det är viktigt att arbeta med båda dessa perspektiv, inte minst då många av Lifs medlemmar upplever att den regionalt ordnat införandeprocess som sedan många år är implementerad i Västra Götalandsregionen skapar ett ytterligare lager ovanpå de nationella processerna och försenar tillgång till modern läkemedelsbehandling i regionen. Att verka för jämlik vård behöver dock inte betyda att alla regioner marscherar långsamt tillsammans, tvärtom kan regioner med rätt förutsättningar gå före i att utveckla metoder för tidig implementering av innovativa läkemedel som strategiska investeringar för Sverige.

God och nära vård - en nationell reform i ett regionalt sammanhang

Utvecklingen mot en god och nära vård är viktig men långsam. Lif vill här särskilt lyfta fram läkemedel som en möjliggörare för att driva på arbetet. Utvecklingen av läkemedel sker successivt och leder ofta till läkemedelsformer (beredningsformer) eller evidens som möjliggör en förflyttning av vården från sjukhus till primärvård eller till patientens hem. Den förflyttningen är avgörande för att lyckas hantera de utmaningar som tas upp i nästa avsnitt. Lif är övertygat om att läkemedel därmed är en nyckelfaktor för omställningen till en god och nära vård och att detta behöver beaktas som det strategiska verktyg det är när beslut tas om vilka läkemedel som ska komma till användning i Sverige.

Vårdens förutsättningar och utmaningar

I avsnittet konstateras bl. a. att regionen står inför demografiska förändringar. Befolkningstillväxten har minskat i Västra Götaland på senare år, vilket främst beror på att fler lämnar Västra Götaland än flyttar in och att det föds historiskt få barn. De demografiska förändringarna innebär två utmaningar, dels att fler äldre kommer konsumera sjukvård under längre tid, dels att det påverkar den arbetsföra befolkningen. Här kan den forskande läkemedelsindustrin vara en del av lösningen på båda problemen. Genom en livskraftig

industriell forskning i nära samverkan med regionen skapas attraktiva arbetsmiljöer som kan attrahera fler att söka sig till regionen. Samtidigt kan användningen av nya läkemedel bidra till att öka produktiviteten och därmed minska belastningen på hälso- och sjukvården.

Strategiområden

Strategiområde 1 - Personcentrerad vård med fokus på närhet, samverkan och kontinuitet.

Lif delar regionens uppfattning att primärvården är ett nav i vården. När fokus nu ökar på, och en förflyttning sker mot en personcentrerad god och nära vård är det viktigt att samtidigt beakta den pågående medicinska utvecklingen. Det är en tydlig trend att utvecklingen på läkemedelsområdet är på väg tillbaka mot fler bredare sjukdomsgrupper. Framsteg inom bl. a behandling av obesitas och alzheimers sjukdom kommer påverka primärvården i grunden. Likaså fler och fler behandlingar i beredningsformer som kan ges i patientens hem. Det är därför av stor betydelse att dessa faktorer också vägs in i den strategiska förändringen så att morgondagens organisation kan möta morgondagens sjukdoms- och behandlingspanorama. Alltför ofta möter Lif's medlemmar en sjukvård som är "tagen på sängen" när nya behandlingar ska introduceras och där organisationsfrågorna, som ofta är tidskrävande och kan kräva politisk involvering, inte adresserats tidigt. Detta var en viktig del i utvecklingen av den nationella processen för ordnat införande av läkemedel som regionerna tog initiativ till för tioåret sedan. Vår uppfattning är att den horisontspaning som genomförs tillsammans med industrin och ska leda till ett ordnat införande idag alltför ofta syftar ensidigt på att välja ut områden för prispförhandling snarare än att se till utvecklingen av vården som helhet.

Strategiområde 2 – En hälso- och sjukvård där vi tar ansvar för våra gemensamma resurser

I strategin anges att det professionella omdömet ska ges större utrymme för att identifiera och fasa ut insatser som inte skapar värde. Samtidigt anges att man vill verka för en nationell prioriteringsordning för nya behandlingsformer och ökat nationellt ansvar för avancerade behandlingar. Lif tycker det är värt att reflektera över om det finns en motsättning mellan å ena sidan möjligheten till ökat professionellt omdöme och å andra sidan en ökad centralisering. Varför det ena ska gälla utfasning och det andra introduktion? Lif anser att det finns ett stort värde i ett ökat statligt ansvar för finansiering, utvärdering och beslut om pris för nya läkemedel så att dessa finns tillgängliga att använda. Beslut om patientens vård bör däremot fattas nära och i samråd med patienten. I strategin anges att utan nationella beslut kring kostsamma nya behandlingar kan vården bli ojämlik. Faktum är att trots att det idag finns en regiongemensam ordning för nationellt ordnat införande så har Västra Götalandsregionen en helt egen process för prioritering och införande av nya behandlingar och på intet sätt underlättar möjligheten till en jämlik vård. Lif delar uppfattningen att delar av dagens läkemedelssystem bör förstatligas, men att detta också måste speglas i ett starkt lokalt beslutsmandat hos den som faktiskt tar beslut om en patients behandling.

Strategin tar också upp frågan om en personcentrerad och etiskt grundad vård inom ekonomiska och kapacitetsmässiga ramar och att ett sådant arbete kräver en dialog mellan politiska partier, yrkesgrupper i vården samt patienter och närstående. Lif vill i detta

sammanhang påtala behovet av att inte endast betrakta läkemedel som en kostnad utan som en investering. Det finns en tydlig koppling mellan införande och användning av nya behandlingar och det forskningsuppdrag regionen har och målen kring en regional utveckling.

I SKR:s Ekonomirapport från i maj 2026 anges att *nya läkemedel och medicinteknisk utveckling kan driva kostnader, men också förbättra kvaliteten för patienterna och minska behovet av mer resurskrävande vård på andra områden. Det stärker behovet av öppna prioriteringar och en styrning som utgår från behov, nytta och långsiktighet.* Lif instämmer till fullo i detta. Det är dessutom få områden inom hälso- och sjukvården som utvärderas och granskas så noga som läkemedel. Det finns därför skäl att även på regional nivå ha ett utvidgat perspektiv som beaktar ovanstående faktorer.

Samtidigt välkomnar Lif VGR:s ambition att satsa på nya innovativa behandlingar och skulle därför vilja se tydligt beskrivna mål för att realisera ambitionen, liksom en beskrivning av hur satsningen ska mätas och följas upp.

Strategiområde 3 - Framtidens hälso- och sjukvård genom forskning, utbildning utveckling och innovation.

Som konstaterades under strategiområde 2 behövs en balans mellan å ena sidan en hållbar hälso- och sjukvård och en sjukvård som utvecklas och ligger till grund för den regionala utveckling som är central för regionen. Det är i nuläget oklart hur regionen avser att balansera dessa två målområden. Det kan uppfattas som att det föreligger en viss målkonflikt. Av målområde tre framgår till exempel att regionen vill vara proaktiv och att FoUUI ska genomsyra alla verksamheter samt att det ska skapas förutsättningar för att testa och utveckla innovationer. Lif utgår ifrån att detta även omfattar kommersiellt framtagna innovationer och inte enbart sådana som tas fram genom egen FoUUI-verksamhet. Regionen har historiskt sett haft låga läkemedelskostnader och bör därmed kunna investera mer. Lif ser mycket positivt på den dialog som nu förs med Sahlgrenska universitetssjukhuset om tidig implementering och utvärdering av nya innovationer.

Strategiområde 4 - Hälso-och sjukvården som en del av ett hållbart och robust samhälle

Lif välkomnar att regionen ser behovet av ett mål kring ett hållbart och robust samhälle. Lif vill betona att en befolkning med god hälsa är avgörande för såväl Sveriges tillväxt som Sveriges försvar och motståndskraft. I detta är det förebyggande arbetet helt avgörande, inklusive vaccinationer. För att läkemedelsföretagen ska kunna stödja regionen i arbetet med en robust läkemedelsförsörjning även i höjd beredskap och krig är en nära samverkan nödvändig. En sådan samverkan omfattar till exempel dialog om vilken sjukvård som kommer prioriteras eller till och med öka och därmed vilka behandlingar som särskilt behöver upprätthållas försörjning för. Lif vill också påtala betydelsen av att FoUUI-verksamhet kan spela en avgörande roll både för forskning kring nya behandlingar vid en hälsokris och för att möjliggöra omställning under höjd beredskap och krig. Även dessa frågor kräver en nära dialog där företagen involveras i ett tidigt skede.

När det gäller klimatneutral vård vill Lif påtala att precisionsmedicin innebär att rätt behandling kan erbjudas rätt patient från början och att detta är en betydande klimatåtgärd. Trubbiga behandlingar som erbjuds patienter brett, där vissa patienter inte svarar på behandlingen,

innebär både ett lidande för patienten och ett osunt ekonomiskt beslut med negativ klimatpåverkan. Att ersätta äldre trubbiga behandlingar med moderna precisionsmedicinska metoder passar därför väl in i ett aktivt hållbarhetsarbete.

Genomförande och uppföljning

Strategiska dokument är viktiga för att visa vägen kring fokus och framtida utveckling. I den omfattande verksamhet regionerna bedriver finns ofta flera olika strategier inom områden som är nära förknippade med varandra. Det är då viktigt att dessa strategier tydligt hänger ihop, vilket delvis redogörs för. Lif saknar dock i den aktuella strategin en hänvisning till hänvisning till den nyligen beslutade *Agenda för västsvensk life science* som precis som den regionala utvecklingsstrategin har betydelse för regionens riktning.

För att strategin ska lyckas krävs en tydlig koppling till mål och budget. I detta fall ska det ske genom att strategin ska vara utgångspunkt för behovsstyrda analyser som överlämnas till politiken inför budgetarbetet. Lif ser där en risk att många olika behov ställs mot varandra och att den politiska prioriteringen gör att ambitionen med strategin blir urvattnad. Enligt SKR:s uppföljning av kostnader för läkemedelsförmånen (augusti 2026) har till exempel Västra Götalandsregionen lägst kostnad per invånare i Sverige och en kostnad som vida understiger den behovsmodell som ligger till grund för statsbidraget för läkemedelsförmånen. Regionen bör därför ha goda möjligheter att öka investeringarna i nya läkemedel och använda detta för att realisera delar av målen i strategin. Detta behöver tydligt framkomma i budgetprocessen.

Med vänliga hälsningar

Sofia Wallström
VD